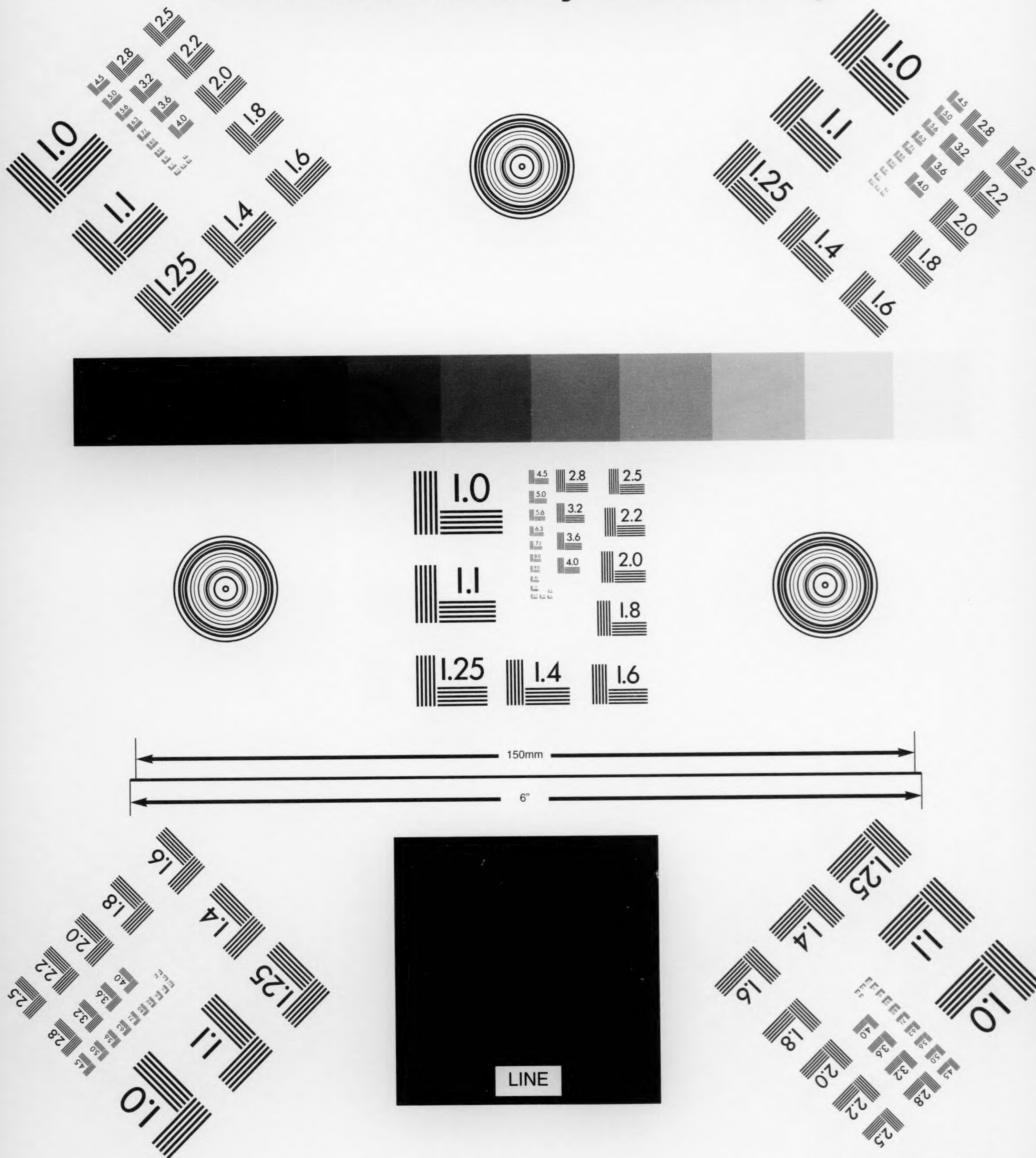

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

A-2289 CAT 800 7403 Rev. 2/00 @ Eastman Kodak Company, 2000 Printed in U.S.A.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

THE JOURNAL
OF THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
VOLUME 100 PART 1 1970

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-20004-1880.11

Pryucki, Paula
(Edelstein)

Aktor : dramatischer
etyud in 1 akt
Varshe, 1913.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1880.11

Pryucki, Paula (Edelstein), 1876-

Aktor : dramatisher etyud in 1 akt / Paula Prilutski (Paula R.)

Varshe : Nayer ferlag, 1913.

17 p. ; 20 cm. Dramen ; II.

1. Yiddish drama.--lcsh
I. Poland-Warsaw

ID: NXYH02-B2141
CALL #: 106180

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 10.0

פאולא פרינצקי.

אקטאר.

דראמאטישער עטיוד אין 1 אקט.

„נייער פערלאג“

פאולא פרינצק!
(פאולא ר.)

דראמען.

II

אקטאר.

דראמאטישער עטיוד אין 1 אקט.

„נייער פערלאג“.

ווארשא. — 1913.

געקעמט ביי א. י. האלבער, נאָוואַלינאָ 29.

Pere
196

אַקטאָר.

פּערזאָנען:

—0—

- דער מאן — א'אקטאָר.
- זיין ווייב — קימפּעטאָרין.
- אקישערקע.
- צווייטער אקטאָר.
- אקטאָרע.
- בעל-הבית — א קריסט.

1

ПАУЛЯ ПРИЛУЦКАЯ.

„АКТЕРЪ“.

Драматическій Этюдъ.

„Новое издательство“.

ВАРШАВА, 1913 г.

Набрано въ набри. и стереот. завед. А. И. Гальтера, Новолипе 29.

Тип. Г. Пиментъ и Я. Швабе, Сѣраковская 4.
ВАРШАВА.

אַקטאַר.

(אנ'ענגער נומער אין אַ האַטער. אין ווענקער אין פאַרשטעלעם
מיט אַ שפּאַניש-ווענקער. אין די ווענקער שפּאַניש קוויטלעך
אין רענצער.)

אַקטאַרקע: (שטייט אָנגעטון אין אַ הוט, אינעלענדיג זיך) 5' בעט
איהן, געבען זי דאָ אַף איהר אַכטונג: זי איז,
נעבאָד, אזוי עלענט, זי האָט קינעם דאָ נישט. (סי'אָט זיך הערען
קעכען פֿון הינטער'ן ווענקער) 5' וועל שוין האָבען אַ גוטען פּסק
פֿון רעזשיסער, — 5' האָב זיך אַרויסגעגעבן אַף אַ וועלע: אין
צווייטען און דריטען אַקט שפיל איך נישט. ס'האָט מיך נישט
געלאָזט אינווענען. דער מאַן, נעבאָד, שפילט הינט. ער האָט מיר
געזאָגט: „מיין פֿרוי גיט צו קינד, און איך מוז דאָ זיין“...
ס'איז דען דאָ אַ פֿונסטערער לעבען ווי אַקטאַרס! ... 5' בעט
איהן, געבען זי איהר עפעס פֿון דאָנען צו געניסען (גוט איהר
שוועק אַ פֿעקיר), געבען זי איהר אַ ציקערקע. געלויבט איז דער
השם יתברך, אז איך בין כאַטש פֿטור פֿון אַזאַלע מצוות ווי קינד-
דער-האָבען. 5' בעט איהן, ס'גיט עפעס אזוי שווער צו. פֿון
אין דער פֿרי אָן?

אַקטאַרקע: אנ'ערשטלינג. יואָס מיינען זי, זי זאָלען מיר האָ-
בען אַ ליכטיג יאָר, ס'שפּרינגט נישט אַרויס פֿון
ארבעט.

אַקטאַרקע: גוטנאָכע, געבען זי אַף איהר אַכטונג. זי וועלען
האָבען אַ גרויסע מצוה. איהר מאַן וועט אַוראָי
באלד קומען. (ס'הערט זיך קעכען פֿון הינטער'ן ווענקער) אז ס'וועט
זיין אַ יונגער, וועט מען דארפֿען מאַכען אַ ברית. זי האָבען מאַכן
אַף דעם! ... ער באַקומט די קלענסטע גאָושע. ער איז אַ יאָלד,

ער קען זיך נישט אומגיין מיט די דירעקטארען, ער איז צו אים-
דעל ... (כאט זיך אן בא דער באק) מאמיוקע, זי וועלען נישט קע-
נען אנהייבען דעם פארטען אקט! נא, ס'וועט שוין זיין הימליך!
(שפרינגט ארויפער הונטער די שירט) מאמיוקע, טייערע, האט עט-
וואס ג/ד-לד, נאט וועט אייך באלד העלפען מיט אינגאטש. איי,
וועט דאס זיין אינגאטש! (וויינט)

און אז נאט וועט געבען א קינדעלעך ...
כ'בעט איהן, טייערע אקושערקע, געבען זי אכטונג (וויינט
ארויס).

אקושערקע: זי וואלען מיר האבען א ליכטיג יאר ...
(דאס קרעכצען הונטערין ווענטיר הערט נישט אף).

אקושערקע (געקענט דאס פערקיר מיט צוקערקעס, שטופט זיך אן א
פל טייך): קרעכצען זי! קרעכצען זי! וואלען זי מיר
האבען א ליכטיג ... (אין דער מיר באווייזט זיך דער בעל-הבית פון
האטער).

בעל הבית (קוקט זיך ארום): קינדער נישטא?
אקושערקע (קוקט וואס קאן א ווארט ארויסגעבען, שטוקענדיג זיך סוף די
צוקערקעס): אין טעאטער!

בעל הבית: און ווער קרעכצט דארטען?
אקושערקע: זי.

בעל הבית: וואס קרעכצט זי?
אקושערקע: אז אייער מאמע האט אייך געהאט, האט זי אייך
געקערעכצט.

בעל הבית: כ'וועל שפעטער אריינקומען (גייט ארויס).
(ס'קרעכצען הערט זיך שטארקער).

אקושערקע (גייט ארויפער הונטערין ווענטיר): זי וואלען מיר הא-
בען א ליכטיג יאר, ס'ערגסטע איז מיט די ערשטלינג-
נען. מ'מוז זיך אלעין צוהעלפען. קרעכצען זי, קרעכצען זי! אס
אזוי! (הערשט איהר קרעכצען)

(ס'קומען אריין דער מאן און א צווייטער אקטאר).
דער מאן (ווארפט פון זיך אראפ די פאלטא און דעם הוט—צום
קאדעניץ): זעין דרך. (גייט ארויפער הונטערין ווענטיר.
ס'קרעכצען הערט נישט אף) נאך אלץ נישט! ...

אקושערקע: וואלען זי מיר האבען א ליכטיג יאר, עס גייט
דאס בא אייך אזוי געשווינגט ... א קינד האבען איז
נישט קיין ריב עסען.

דער מאן איי, א קינד צו האבען! א קינד צו האבען! כ'וואל
שוין דערלעכען עס צו זיין! (צום חבר) הערסט,
דריי פערטיל ביי איך שוין אמאמע—א מאמע, די הערסט! וואס
זאגסטו צו דעם? כ'בין שוין, אבער, נייגיריג צו זיין, וואס... א מיי-
דעל, צי איינגעל?

צווייטער אקטאר: אונזערע זאגען, אז איינגעל.

דער מאן: איינגעל ... איינגעל וואלט געווען נאך בעסער! ווען
כ'וואלט געהאט א ווהן, וואלט איך געמאכט פון איהם
אנ'אקטאר. מ'זיין ווהן מוז זיין אנ'אקטאר. אבער נישט אזעלכער.
ווי מיר זענען. מיר זענען פאפונעס, מיר חורין נאך איבער דאס,
וואס דער סופליאר זאגט אונז אונטער! ... (נאך א פויז) כ'שטעל
זיך פאר, אז ס'זענען דא אין דער גרויסער וועלט גרויסע קינסט-
לער, פאר וועלכע עס שרייבען גרויסע קענער ... גרויסער קינסט-
לער הייסט בא מיר אזאלכער, וואס יעדע ראלע לעבט ער אי-
בער; פיהלט אדורך די לידען און פריידען, און זאגט ארויס
דאס, וואס דער פערפאסער האט מיט דער פלען נישט דערזאגט ...
מענשען, וואס קומען אין טעאטער, דארפען זיין אמת'ע טרערען,
און אמת'ע פרייד ... א, מ'זיין ווהן וועל איך לערנען צו זיין א
קינסטלער.

(ס'הערט זיך ס'קרעכצען).

צווייטער אקטאר: מאך בעסער פון דין ווהן א שוסטער, וועט
ער כאטש האבען וואס צו עסען. אז וועסט
פון איהם מאכען א קינסטלער, וועט ער זיך אזוי מוטשען, ווי די.
קיין ברויט, קיין היים, וואנדערן פון שטאדט צו שטאדט, די בעס-
טע יארען זיך ארומוואלנערן, אויסשטעקען אלע האטעל-גערוכען,
שלאפען אין פארעמדע בעטען, איינזאפען אין זיך פארעמדען שווייט,
אנשטעקען זיך מיט פארעמדע קרענק, — דאס איז דאך אונזער
לעבען, אונזער פערספעקטיוו! מיר האבען דאך קיין מארגען נישט...
דאמאלס, ווען ס'וואלט זיך דיר וויינען, לאכסטו; אז ס'וואלט זיך
דיר לאכען, קרומסטו אויס ס'מויל צום וויינען. ביזט הונגעריג—

קענער וויסט נישט. מ'איז דאך מקנא: ביזט אגליקליכער, שפילסט, שפילסט אקעגן! נעמסט איין מדינות, און אין דער היים ווארפט מען דאך ארויס פון דער דירה. אף דער בינגע זיט מען דאך אין קאסטבארע קליידער, און אין דער היים ווארט דער שוסטער אף עטליכע גראשען פאר א לאטץ אפ'ן שוך... דאס איז די קונסט פון אקטאר! און דו ווילסט מאכען פון דיין זוהן אקטאר.

דער מאן: אט האסטו געוואלט א חכמה! ווען די קונסט וואלט געהאט נאך אזאלכע פארשטייער, ווי דו, וואלט זי קינמאל פון די ווינדאראך נישט ארויס! דו רעדסט וועגען עסען און נאך אזאלכע נארישקייטען—ווי קומט דאס צו דער קונסט? (שטארק) פאר דער קונסט דארף מען פאלען פורעים! (ס'הערט זיך שטארקער ס'קריכצען).

אקווערקע: (קומט ארויס פון הינטער'ן ווענטיל) וואלט איהר מיר האבען א ליכטיג יאר, עטוואס שטילער. (נייט און וועט זיך אף א בענקל, וויל איינדרוסען).

דער מאן: (שטילער) הערסט, מ'דארף מיט א רוינער נשמה, דערלייזט פון טעגליכע זינד, פאלען פורעים איידער מ'נייט צו צו דער קונסט, — אזוי ווי, להבדיל, פאר גאט. די קונסט איז דאך דאס איבערגעבען פון דעם, וואס גאט האט געשענקט דעם מענשען, מיט וואס ער האט איהם געבענשט, גע- שטראפט, געהאלפען!... אנאמת'ער קונסטלער איז גאט'ס כהן, וואס גיט איבער מעגשליכע נשמות אין ווערטער און זשעסטען. געבענשט איז דער, וואס איז אנאמת'ער כהן פון דער קונסט. (ס'קריכצען הערט זיך. דער צווייטער אקטאר גייט צו די דער אקווערקע, וועקט זי איבער. זי גייט הינטער'ן ווענטיל).

צווייטער אקטאר: רעדסט ווי א משוגענער... גאט! קונסט! פאלען פורעים פאר דער קונסט!... הערסטו, דאס זאל עמיץ הערען פון אונזערע, וואלט מען פון דיר גע- מאכט א תל. מ'האלט דאך אזוי אויך... פאר אביסעל פון עק, מ'לאזט פון דיר: האסט פארמעגליכע עלטערן, וואלט גע- קאנט זיין פוכהאלטער אין א גרויס געשעפט, נעמען א גרויסען גון, — האסטו אלץ אוועקגעווארפען און שלעפסט זיך מיט אונז

ארום. ווען איך וואלט געהאט אריינען טאטען, — ברודער, וואלט איך נישט אזוי געקלערט ווי דו: שטארבען צוואנציג מאל אין טאג פאר הונגער, — ווער וואלט מיר דאס געהייסען! אגליק אנאקטאר צו זיין! קונסט, שמונסט!... מין מאמע איז געווארען אנאלמנה, ווען איך בין צוועלף יאר אלט געווען, זי האט נישט געהאט פון וואס צו לעבען, האט זי מיר אפגעגעבען אין א טייל- הויז אריין, און אמאל, ווען ס'וועגען געקומען צופארען די אקטא- רען, האב איך זיך צו זי צוגעטישעפעט, און אט בין איך געווא- רען אנאקטאר...

אקטארקע: (פאסט אריין) נו, ס'קומט שוין מול טיב? **דער מאן:** נין, נאך נישט.

אקטארקע: נאך אלץ נישט? וואס איז עפעס אזוי שטיל געווא- רען? (קוקט הינטער'ן ווענטיל) זי וועט דאך ברידע איינגעשראפען!

אקווערקע: כ'שלאף נישט, כ'שלאף נישט. (קומט אפער, ווישט זיך די ווייגן) זי וואלט מיר האבען א ליכטיג יאר, שרייען זי נישט אזוי.

אקטארקע: וואס איז דאס, אפשר איז נאך נישט אף דער צייט? אזוי לאנג! גאטעניו מינער!... איך וואלט שוין געשטארבען. (ס'הערט זיך ס'קריכצען) אפשר דארף מען שיקען נאך א דאקטאר?

אקווערקע: כ'בעט איהן, וואלט זי מיר... איך האב שוין מער קינדער אנגענומען, ווי זי האבען האר אפ'ן קאפ. מ'דארף מיר נישט לערנען, כ'ווייס וואס איך טו. אזוי גרויס נאלד ווען כ'וואלט געהאט, ווי גרויס יונגאטשעס איך האב שוין אנגענומען, הא, הא!

אקטארקע: ווי איז מיר, ווי זי מושעט זיך. (נאך אפויגע, צו די מענער) ברודער, וואס זאגט איהר, ווי דער ספעקטאקל איז צוגעגאנגען? איך האב נישט געקענט קיין ווארט, און עפעס ער מאכט אזעלכע מאדנע סיגעס, אז ס'נעמט מיר פשוט צום לאכען. עפעס קרומט ער זיך און, דאכט זיך מיר, אז ריוועט אט, אט, מיט אנאמת ארויסוויינען.

צווייטער אקטאָר: ווען די הערסט, וואָס ער האָט דאָ גערעדט וואָלסטו זיך פֿאַר'ן קאַפּ אָנגעכאַפט ... כ'וועל שוין בעסער גאָר נישט רעדען.

אקטאָרקע: ער האָט אוראָי גערעדט פֿון קונסט, ווי געווענליך! צווייט. אקטאָר: אוראָי פֿון קונסט. אָבער אזוי ווי נאָך קיינמאָל!

אקטאָרקע (ניט דעם מאַן אַ קראַפּ אין קאַפּ): ער איז אַ קלוגער יונג.

צווייט. אקטאָר: שו, כ'וועל דיר זאָגען נאָך עפעס שענערס: ער גייט שוין מאַכען אַנאָקטאָר פֿון זעהן, וואָס וועט געבוירען ווערען.

אקטאָרקע: 5א, 5א, 5א! ס'שמעקט איהם דאָס ברויט! זאָל ער בעסער מאַכען פֿאָג'ס קינד'ס קינד אַנאָקטאָר! (דאָס) פֿאַרשטייט, ווי ער האָלט שוין?

דער מאַן: און די קוועלסט, אז די האָסט נישט געקענט די ראָל, און פֿונדעסטוועגען האָסטו באַקומען געדילכטע אַפּלאַ-דיסמענטען!

אקטאָרקע: כ'לערן זיך קיינמאָל נישט די ראָל. פֿאַר'ן ספּעק-טאַקל גיב איך אַמאָל אַ קוק דורך און אַוואַנק צום סופּלער, ווייטט ער שוין, וואָס איך מיינ.

דער מאַן: אַ גרויס רחמנות איז נאָר אַפּ דג, וואָס קומען דיר הערען.

אקטאָרקע: מיך קומט מען זיין, נישט הערען. און דאָך, זיכסטו, שט' איך בעסער, ווי איהר אלע.

כ'לעב גוט, כ'קלייד זיך שוין, ס'פֿעלט מיך נישט דער גראַשען. צווייט. אקטאָר: אוראָי ביזטו אַ בריה. פֿון דער גאָזשע וואָלסטו געקענט אזוי לעבען, קליידען זיך, ווי מיר.

די שפּילסט דיין ראָלע גוט, און ס'גייט דיר ...

אקטאָרקע: ניין, כ'וועל וואַרען, ביז איהר וועט זיך אַפּ מיר דערבאַרמען, אימער פֿון אייך וועט מיט מיר

חתונה האָבען, און דערנאָך, דערנאָך אזא לעבען. (ווייזט אַרום איבער דער שטוב און אַפּ דאָס ווענטיל) בעסער אַלויט גליק, ווי אַ פֿונט דלות!

צווייט. אקטאָר: זי איז גערעכט. (דאָס) אַקטאָרקע: דער דירעקטאָר וואָלט אייך שוין אויסגעזויגן, ווען ער וואָלט מיך נישט געהאט אין דער טרופּע. אַ דאָנק מיר האָט ער אייך צו צאָלען. ווענט זי איך איהם צו פֿובליקום? ...

ביידע מענער (דאָס): אַדאָי! אַקטאָרקע: גי בעסער זיין, זיאָס דיין ווייב מאַסט. (צו דער אַקטאָרקע) קרוינינקע, ווען קען דאָס זיין?

אַקטאָרקע: ס'קען זיין אַמאָל נישט פֿריער ווי מאַרגען. אַקטאָרקע: אזוי מאַרגען? ...

אַקטאָרקע: זאָלען זי מיר ... די ווייזען האָבען אָפּגעהערט ... אַקטאָרקע: כ'מיינ אָפּשר דאָ צו בלייבען, ביז גאָט וועט העל-פֿען. (נעמט אַראָפּ פֿון זיך דעם מאַנטעל און דעם הוט).

צווייט. אקטאָר: זאָג מיר בעסער, אונזער ברויטגעבערין, ווי אזוי די ציטט אַרײַן ס'פֿובליקום?

אַקטאָרקע: וואָס מיינסטו, ס'איז אזא גרויסע קונץ? נאָר דיר וועל איך עס נישט זאָגען.

דער מאַן: פֿרעג זיך באַ די יאָלדען, וואָס זיצען אַפּ די ערשטע פֿלעצער, וועלען זי דיר זאָגען.

צווייט. אקטאָר: דאָס איז אמת, אז די האָסט אַ טריף גליק, אַפֿילו רעצענויעס וועגען דיר זענען אייך די בעסטע.

אַקטאָרקע (דאָס): זיכסטו, אַ—יאָ כ'מיינ זיין אַ גוטע קונסט-לערן! ... האָסט שוין פֿאַר מיר אויסגעוואַרגט.

כ'ווייט, ווי מיט רעצענויעס אייך צו רעדען! דער מאַן: מ'דאַרף אָבער, קענען רעצענויעס אייך לייענען ... צווישען די שורות.

אַקטאָרקע: גאָר איהם מיט זיין פֿילאָזאָפֿיע. וואָס דאַרף איך מיינ? מ'זאָגט, אז כ'בין דאָס ליבלינג פֿון פֿובליקום, כ'ווייל ס'פֿובליקום.

דער מאַן (רעדט נאָך): וויילט ס'פֿובליקום.

אַקטאָרקע: וואָס ברומסטו אונטער דער נאָז? די ביזט אַ גרויס-סער אַקטאָר! אז ער דאַרף אַרויסטרעטען, איז

עס פאר איהם עפעס אנאנצער יום-טוב, ער ווערט דיר צוקאמט, און צוטראגען, און מאדנע ווילד. לויפט הין און צוריק הינטער די קוליסען, קערט אלץ אים, שטופט, שטויסט אלע.

צווייט. אקטאָר (דאָס): אוי, דו נאָרשע יידענע, דו ווייסט נישט, אז פאר'ן צוגיין צו דער קונסט, דארף מען פאלען בורעם...

אקטאָר: אזוי זאגט ער? ווי אזוי צו די אויבערן, וואָס דערען דאָס!

דער מאן: יא, אזוי זאג איך. ווי אזוי צו די, וואָס באשעפטיגן גען זיך מיט דער קונסט און פארשטייען זי נישט.

אקטאָר: גי, גי. כ'האב נישט ליב דיר צו הערען רע-דען וועגען אזעלכע פוסטע מעשיות... זאג בעסער, האָסט אָנגעגרייט אפאר רובל אָף די קומפּעט? (דער מאן האָט אראָפּ דעם קאָפּ).

אקטאָר: אָף דעם האָסטו נישט קיין פּילאָזאָפּישען ענטפער... גאָטעניו, כ'זאל וויסען צו בלייבען אַ מויד ביזן גראַהען צאָפּ, און מיט אַנאָקטאָר וואָלט איך נישט חתונה זאָ-בען! ווי כ'בין אַ ייִדישע טאַכטער, קיין איינעם קיין רעכטס. און ער נישט קיין שיפור, איז ער אַ קאַרטען-שפּילער. נישט דאָס — איז יענע! געפֿינט זיך שוין איינער, וואָס איז, דאָכט זיך, שוין עפעס בעסערס, האָט ער אַנאָדער קליפה: ער לעבט מיט פּילאָזאָפּיע, אַוועק, טאָווע, עס איז אָך און ווי צום ווייב!

צווייט. אקטאָר: שוועסטערקע, לאָז זיך נישט צו אזוי פיל קרענקונג... סיי ווי סיי וועט קיינער פֿון אונזערע מיט דיר נישט חתונה האָבען.

אקטאָר: אַוויי! וואָס זאָגסטו? דאָס זאָל מיר שוין זיין מיין לעצט קרענקונג! פֿונדעסטוועגען זאָל איך היינט וועלען, האָסטו אַליין מיט מיר חתונה...

צווייט. אקטאָר: אזוי מיינסטו?...

אקטאָר: אזוי בן איך אויבערצייגט.

צווייט. אקטאָר: טאָ גיב זיטע עפעס האַנט-געלט אָף נדן!

אקטאָר: וואָרט זשע עטוואָס אויס. (נישט זיך אַדרוי אָן איין פֿוס) אז עס וועט מיר שוין קיינער נישט ווע-לען, דאָמאלס אָפּשר, אָפּשר...

צווייט. אקטאָר: נאָר, שוועסטערקע, ביז צום גראַהען צאָפּ וועל איך נישט וואַרטען. פֿוי, אַ גראַהער צאָפּ — אַ גראַהער שכל!

אקטאָר: דאָמאלס איז טאָקי דער רעכטער שכל! דער מאן: אז איינער האָט נישט קיין שכל אין דער יונג, גע-פֿינט ער איהם באַשטומט נישט אָף דער עלטער אויך.

אקטאָר: און אז איינער איז אין דער יונג אַפּילאָזאָף, וואָס ווערט ער אָף דער עלטער, וויססטו? ווערט ער אַ משוגענער. (צום אקטאָר) דו שטעלסט זיך פֿאַר איהם אָף דער עלטער, ווי ער וועט משוגענערדייט אַרומלויפֿען אין די גאסען, און די קינדער וועלען איהם נאָכלויפֿען, שרייען: משוגענער, פּילאָזאָף! (דאָס) און ער וועט דרש'נען דאָמאלס אַקאָפּטעל פּילאָזאָפּיע...

צווייט. אקטאָר: רעד שוין נישט פֿאַרבלאָנדשעטע נשמה, רעד שוין נישט אזוי פֿיל.

אקטאָר: ווען איך וואָלט געווען זיין ווייב, וואָלט ער באַ-מיר נישט געווען אַפּילאָזאָף, זי, מיטמיטנעקונגט, איז צו ערעל פֿאַר איהם.

דער מאן: וואָס האָט איהר זיך אזוי צורעדט וועגען מיר? רעדט בעסער פֿון עפעס אנדערש.

אקטאָר: (מיט אַ קאָמפּישען גיין): גנערליכער הערר, צום באַ-דויערן, באַזייען מיר נישט קיין פּילאָזאָפּיע.

דער מאן: רעד בעסער, ווי ס'האָט היינט געשפּילט ליבערט.

אקטאָר: אוי, ער האָט היינט געכאַפט אָפּער צען, בולבעס.

דער מאן: איז דאָס נישט אַ חרפה, אזא אַקטאָר, ווי ער, זאָל נישט קענען זיין דאָל. אזא סקאָנדאל, פֿאַרלאָזען זיך אַפֿין סופּלער, דער סופּלער איז איינגעשלאָפֿען אין דער בודקע, און ס'איז קיין וואונדער נישט, אז מען שפּילט גאנצע נעכט אין קאַרטען.

צווייט. אקטאָר (רייט איבער): אוי, האָב איך זיך געפֿרײט.
האַט ער היינט געהאַט אַטפֿלה! (דאָס) ער
האַט געטופּעט מיט די פֿיס, געברומט, געהוסט, דער כּופֿלער
זאָל איהם אונטערזאָגען. ס'האַט, אָבער, נאָר נישט געהאַלפֿען. ער
איז געשלאָפֿען, ווי אַ גע'הרג'עטער. מען האָט געמוזט אַרונטער-
גיין פֿון היינטען און געבען איהם אַ געזונטען זאָגל ווייטט שוין
וואו... (דאָס) דאָמאָלס איזט האָט ער זיך אָפֿגעחאָפּט און האָט
אָנגעהויבען כּופֿלירען פֿון סוף מאָנאָלאָג, און ליב ערמ האָט,
געבאָד, נאָכגעזאָגט, כאָטש ער האָט נאָך, געבאָד, נישט געזאָגט
קליין וואָרט פֿון אָנהייב. דאָס הויכגעשעצטע פּובליקום (דאָס שטאָ-
קער) האָט צומאָל נישט פֿאַרשטאַנען, וואָס ס'האַט פֿאַסירט אָף
דער בינע.

אקטאָר (רייט איבער): ס'פּובליקום ווייטט אַסך. גיב איהם
אַטענציעלע און נאָך אַטענציעלע, און כאַט איהם
וואויל, און ס'איז איהם, דאָס קאָנאָליע.

דער מאַן: וואָרד זיך נישט. אז צוויי האָבען נישט פֿאַרשטאַנען,
האָבען צוויי און צוואַנציג פֿאַרשטאַנען. דאָס איז
מיאוס, נידערטרעטניג, גראָב. אז מען קען קליין ראָלע, ויצט
מען אין דער היים.

אקטאָר (רייט ווי מיט איהם): און דיר אָף צו להכעיס איז
ער אַ ליבלינג פֿון פּובליקום. ווען מיט דיר וואָלט
אזאָלעס פֿאַסירט, וואָלט מען דיר אויסגעפֿלייט און אַראָפּגעוואָר-
פֿען פֿון דער בינע, — אין איהם איז עס אַדורך...

דער מאַן (אָפּגעוויינט): אויב דאָס פּובליקום, פֿון ליבע צום
אקטאָר, שענקט עס איהם, דאָרף ער זיך אַלעין
דאָס נישט שענקען. (שאַקלט מיט'ן קאָפּ) אוי, איהר פֿאַרשטײט
דאָס נאָר נישט... ווי טרויריג איז דאָס, ווי טרויריג. צו יעדערער
זאָך דאָרף מען זיך ערליך און ערנסט באַציען, — אז נישט, איז
דאָס לעבען קליין לעבען נישט... (טרויריג) איז ס'לעבען
קליין לעבען נישט... (שטאַק) רעדט שוין מער נישט פֿון דעם.
כּ'בעט אייך, כּ'קען דאָס נישט הערען, מיט ריינט דאָס אָף. (פֿאַר-
טראַכט זיך) איך האָב אייך זער ליב און כּ'האָס אייך; כּ'בין אייך
אַטרייער פֿריינט — און אַפֿינט. (שטאַק) כּ'באָוואונדער אייער

הוצפה — און מיאוס מיט מיט אייך; איך בענט אייך — און
שעלט אייך דערפֿאַר.

אקטאָר (רייט איבער): וואָלט איהר מיט... שרייט נישט אזוי.

אקטאָר (רייט איבער): ער איז, געבאָד, אינגאנצען משוגע.

דער מאַן: אויב איהר זענט אזוי גראָב היינט, אז איהר זענט
נישט פֿעהיג צו פֿאַרשטײן, אז צו דער קונסט דאָרף
מען זיך באַציען ריין און ערליך, סאָ קערט זיך אום צוריק צו
איערע אלטע פֿראַפֿעסיעס, און באַפֿלייצט נישט דעם מונח פֿון
קונסט מיט שטינקענדיגע פֿלומען.

אקטאָר (רייט איבער): חכם מייער, שפּיל'ט זשע דו בעסער, ווייז דו דינע
וויינדער, ווייז. פֿלאַפֿען מיט'ן מויל איז קליין קונץ
נישט. פֿאַרוואָס האָט דיר נישט ס'פּובליקום אזוי אָנערקענט ווי
איהם? פֿאַרוואָס? פֿאַרוואָס ביזט דו נישט דעם פּובליקום'ס ליב-
לינג, נאָר ער? פֿאַרוואָס?

דער מאַן: אוי, ס'פּובליקום! אוי, ס'פּובליקום... וואָרט, ס'וועט
נאָך קומען די רעכטע צייט, — אָף אלעס קומט זיין
צייט, — ס'וועט קומען נאָך אַ צייט, ווען מ'וועט אָפֿפֿירען ערנסטע
פּיעסען, וועט ס'פּובליקום זיך אויך ערנסטער באַציען צו דער
בינע, און דאָמאָלס, דאָמאָלס וועלען אזעלכע ליבלינגען גיין
שלאָפֿען...

אקטאָר (מיט פֿאַסט): און איהר, גנעדירער הער, וועט קליין-
בען לאָרבער-קרענץ ווי שוואַמען, כאַ, כאַ! (דאָס)
כאַפט איהם אַרום און דרייט זיך מיט איהם איבער'ן צומער. ער רייסט
זיך אויס. ס'הערט זיך קרעכצען היינטער'ן ווענטיל. דער מאַן גיט אַרונטער.
(דאָס פֿויען)

בעל הבית: גוט נאָווענט!

דער מאַן (קומט פֿון היינטער'ן ווענטיל): גוט נאָווענט! (שאַפט זיך
די קעשענעס).

אקטאָר (רייט איבער): האָסט דען געלט?

דער מאַן: יא, כּ'האָב גענומען פֿינף רובל פֿאַם דירעקטאָר.

אקטאָר (רייט איבער): נאָר פֿינף רובל, און דאָס גייסט אַוועקגעבען! ?
וואָס וועסטו האָבען אָף די קימפעט? טראַכט נאָר
נישט וועגען דעם! דאָס וועסטו מיט פֿי. אַזאָפֿיע נישט אָפּקומען!

דער הייבאם דארף מען באצאלען, איאכעל פאר דער קימפעטא-
רין דארף מען; ווי נאך, אז ס'וועט זיין אינגאטש, דארף מען
עפעס אנגרייטען אף א ברית... גיב איהם נישט היינט... נאך דער
קימפעט וועסטו געבען.

דער מאן: כ'קען נישט, כ'מוז איהם געבען די פאר רובל.
אקטארקע (צום בעל הבית): ער האט איצט קיין געלט נישט,
ס'ווייב גיט צו קינד.

בעל הבית: איך דארף, אבער, האבען געלט.
אקטארקע (פריינד): פאניע ווירט, איהר גיט אין טעאטער?
בעל הבית: איינמאל אין יאר.

אקטארקע: איינמאל אין יאר?! וואס האט איהר ליב? איהר
האט ליב א טענצעלע?

בעל הבית: א טענצעלע? פארוואס דען נישט!
אקטארקע: פאניע ווירט, איך שפיל אויך אין טעאטער. כ'וועל
איך ווייזען א טענצעלע; וואס נאך איהר ווילט,
וועל איך ווייזען, נאך פארדערט איצט נישט
קיין געלט פון איהם.

בעל הבית (לעצט): כא, כא!
דער מאן: מאך זיך נישט נאריש.
אקטארקע: גיי, יאזד איינער! איצט רעדט ער וועגען דירה-

געלט! איהר האט שוין געזיין אזאלעס? (נייט-צו-
צום בעל-הבית, נעמט איהם אן פאר די קלאפס) פאניע ווירט, כ'וועל
איך געבען א בילעט אין טעאטער, איהר וועט זיין, ווי איך
שפיל. אוי, וועט איהר לאכען! איהר וועט אנאנץ יאר לאכען.
איהר וועט זיין, וואס-פאר-א קאסטיומען איך טראג. כ'טראג א
קורץ קליידאלי און רויטע זעקאלאך...

בעל הבית: גוט, גוט (לעצט).
אקטארקע (גלעט איהם פאר'ן פנים, שפרינגט אונטער): אוי, לעבען
זאל ער, ער רעדט דאך שוין נישט וועגען געלט!
א ברכה, אנהאלחה אף דיין קעפעלע... יא?

בעל הבית (ואנט נאך): יא!
אקטארקע: טא גי דיר שוין אין דיין רוי אריין. יא?
בעל הבית (ואנט נאך): יא!

דער מאן: איהר קענט מיר יא צווארטען?
אקטארקע: פארוואס דען נישט, חכם מיינער? ער פארענט זיך
נאך! (צום ווירט) פאר וואס דען נישט?

בעל הבית: כ'וועל צווארטען.
אקטארקע (פאשטט אין די הענט): לעבען זאל ער! און אין
טעאטער וועט איהר קומען?

בעל הבית: כ'וועל קומען. דערווייל אריי! (געווענענט זיך אפ-אב-
פויזע).

אקטארקע: חכם מיינער, דו האסט דאך מיר צוגעזאגט צו וויי-
זען דעם מאנאלאג, וואס דו וועסט זאגען אין אווענט
בא די "הומבי עניים".

צווייטער אקטאר: וויפיל גיבען זי דיר?
דער מאן: ע... וועגען געלט האב איך נישט גערעדט מיט זי.
אקטארקע: ער וועט רעדען וועגען געלט! ווען וועט דאס זיין
דער אווענט?

דער מאן: שבתצונאכטס.
אקטארקע: זאג נאך, קרוין, עפעס אלעאנע געשיכטע איז דער
מאנאלאג? כ'שטעל זיך פאר, וואס דו וועסט דאך-
טען אנגעבען! כ'שטעל זיך פאר, ווי דו לערנסט זיך דעם מא-
נאלאג, אודאי פאר'ן שפיגעל? (קוקט אף דער וואנט) מיטשטיינסנע-
זאגט, האסט דאך קיין שטיקעל שפיגעל נישט! און מאכסט אודאי
דערביי אזאלע סיגעס, אז א פערד וואלט פון דעם געלאכט.

צווייט. אקטאר: קענסט שוין דעם מאנאלאג?
דער מאן: יא, כ'קען איהם.

אקטאר-אקטארקע: (צוואמען) נו, זאג איהם, זאג איהם.
אקטארקע: וואס פאר א מיינע איז דאס, א פרייליכע?...
דער מאן: נין, נישט קיין פרייליכע.

אקטארקע: דו ווייסט דען, וואס דער משוגענער קען זאגען?
ער קען זאגען אזא מאנאלאג, אז אלע זאלען זיך
צעהעשען. זאג נאך, קרויניניו, מען וועט וויינען?!...

דער מאן: דאס איז אנבעלאנגט, ווי מ'וועט איהם זאגען. אז
דו וועסט איהם זאגען — וועט מען לאכען. ווייל
איהר האט ליב צו זיין, ווי ס'פובליקום דונערט פון געלעכטער.

איך, אז וועל איז איהם זאגן, וואלט איך געוואלט, מ'זאל פאר-
שטיין, וואס דער מחבר האט איבערגעלעבט, שרייבענדיג דאס.
אקטארקע: וועמענס איז דאס, שמ'ר'ס?
דער מאן: נין! דאס איז דעם ערשטען פוילישען פאקט'ס, יאן
קאכאנאווסקי'ס.
אקטארקע (קומט ווי): יואס פאר א חיה איז דאס? ווי, קא-
כאנאווסקי? גאטעניו, אזוי ווי 5'האב פון איהם נישט
געהערט, אזוי זאל עס מיר נישט שאדען. איך שטעל מיר פאר, —
אז דו האסט זיך אויסגעקליבען, מוז שוין זיין א גוטער אנטק!
(דאס קעכצען פון הינטער דער שירמע גייט איבער אין א געשטוי.)
דער מאן (שטערט זיך אין מיטען גינג און זאגט): אלע טרערען,
יאמערן און קלאגען, אלע זארגען און זיכעצען און הענט-
ברעכעניש אף דער וועלט; אלץ, אלץ אלץ דאס אין מיין היין
קלויבט זיך שוין צוזאמען און העלפט מיר ווייניג נאך מיין קינד,
מיט וועלכען דער נישט ערליכער טויט האט מיר צושטירט.
אקטארקע (פון הינטער דער שירמע): וואלט איהר מיר האבען...
אקטארקע: שטילער רעד. רעד שטילער.
דער מאן (מיט בענימסערונג רעדט ווייטער): מיין ליכטיגע פרייד
איז פלוצלינג פארשטערט געווארען. שלעכטער טויט,
האסט מינע אויגען געלעסטערט, צווינדענדיג זי צו זיין מיין
קינדס אויסגיין. איך האב געזיין, ווי דו האסט אראפגעטרייטעלט
פון דער צווייט דין נישט ריפּע פרוכט, און מיין הארץ האט זיך
געשניטען אף שטיקער. איך וואונדער זיך שוין נישט, אז נאכע
איז פארשטוינערט געווארען, צווינדענדיג דעם טויט פון איהרע
קינדער. (שטארק) קינד מיין טייערס, וואו האסטו זיך אהינגעטון?
וואו? (ווייגט) אף וועלכע וועגען, אין וועלכע לענדער ביסטו איצט?
זאג מיר, דיין טאטען? צו איבער אלע הימלען הויך האסטו זיך
אפגעהויבען אין דאָרט מיט דעם כאָר מלאכימ'לאך זיך אויסגע-
מישט? אָדער האט דו דער אלטער כאראן איבער'ן טריבען
שטיקס אין זיין זיפּעל אריבערגעפֿירט און מיט דעם וואסער
פון פארגעסונג אָנגעטרונקען. אז דו געדענקסט שוין נישט דיין
טאטען און הערסט נישט זיין יאמערניש געווייזן? צו ביסטו נאך
אדוין געפֿליגען ווי דו ביסט פֿריער געוועזען, איהרער דו ביסט

איהר געקומען, פאר מיר א קוואל פון ברענגענדיגען ווייטן צו
ווערען? ...
אקטארקע (פון הינטער דער שירמע): וואלט איהר...
דער מאן (ווי וואלט גישט געהערט, רעדט ווייטער מיט עקסטאז):
צו האט מען דו גענומען אין גן עדן אריין? אָדער
דו רייניגסט זיך נאך, אויב אף דיין קערפער'ל איז פארפֿליבען
עפֿים א קליין שפּרענקעלע? (פֿויזע. — קוקט זיך ארום און דערמאנט זיך,
רעדט ווייטער) וואו נאך ביסט, דערפֿארס זיך איבער מיר, טרייסט
מיר! טרייסט מיר, ווי דו קענסט? באווייז זיך פאר מיר. באווייז
זיך פאר מיר כאָטש אין חלום. (עס הערט זיך פון הינטער דער שירמע
א שארפֿער געשרי) באווייז זיך כאָטש ווי א שאָטען, כאָטש ווי א
געשפּענסט...
גאט'ס האנט האט מיר דערגרייכט, מיין איינציגע פֿרייד בא-
מיר צוגענומען! איך פֿיל שוין קוים אין זיך די נשמה, און אויך
זי וועל איך דיר, גאט, באַלד אָפּגעבען! צו גיט אף די זון אין פֿלא-
מען, צו פֿארגיט די זון אין גינגאָלד, אוי, מיר אלצאמינס טוט
דאָס הארץ וויי. (פון הינטער דער שירמע באווייזט זיך די אקטארקע!
גייט צו צום מאן און זאגט איהם שטיל: "דיין ווייב האט געבוירען א
טויט קינד". — דער מאן ווי וואלט גישט געהערט, רעדט ווייטער) שרעק-
ליך האסטו מיר, גאט, געפֿרווט, האסטו מיין קינד מיר ארויסגערי-
סען, ווי א שטורם רייסט אויס א פֿלום, איהרער עס איז נאך אף
איהר דער הערנסט געקומען...
אקטארקע: וואס, איהר הערט נאך נישט: א טויט קינד.
אקטארקע-אקטאר: אוי ווי, א טויט קינד! גאט איז מיט דיר.
דיין ווייב האט געבוירען א טויט קינד.
דער מאן (ווי פֿון א חלום): יא, אוראי, דער פֿאטער באווייזט זיין
קינד, וואס עס איז פֿלוצים געשטארבען.
אקטארקע-אקטאר: דיין ווייב האט געבוירען א טויט קינד!
גיין זיין. (שטופען איהם צו דער שירמע).
דער מאן (פֿארוואונדערט): מיין ווייב האט געבוירען א טויט קינד? !
אוי, ווי איז מיר! (לייגט ארויסער הינטער דער שירמע).
(פֿארהאט).

נייער פערלאג

עס זענען ארויס פון דרוק נייע בוכער:

נח פרילוצקי'ס זאמעלביכער

פאר יודישען פאלקלאר, פילאלאגיע
און קולטורגעשיכטע.

I באנד.

אינהאלט: (1) פארווארט. (2) יודישע שפריכווערטער, גלייכווערטלעך, רעדענסארטען און צונגע-
מענישען וועגען לענדער, געגענדען, שטעט און שטעט-
לעך, געזאמעלט און דערקלערט פון נח פרילוצקי און שמואל
לעהמאן (1061 נומערן). (3) נאָוואָרט, פון נח פרילוצקי. (4)
פּוּרִים-שפּילען, פון נח פרילוצקי'ס זאמלונגען: „גלית-
הפּלשתי“ (3 נסחאות). (5) יודישע דיאלעקטאָלאָגיע: א) „דיא-
לעקטאָלאָגישע באַמערקונגען“, פון מ. וויינער; ב) „דיא-
לעקטאָלאָגישער פּענאָמען“, פון נח פרילוצקי. (6) Misc-
llanea: א) „מענדעל-מוכר-ספרים א פארגעסענע ליטערארי-
שע ארבעט“, ביבליאָגראַפישער נאָטיץ פון נח פרילוצקי;—
ב) „צו דער געש. פון ייד. טעאטער אין וואַרשא“, פון נח
פרילוצקי;— ג) „א כרוז פון וואַרשא. ייד. שפּילטאָל פון פאר
90 יאָר צוריק. (7) פאָלעמיק: „א תשובה איינעם אַרע-
צענוועט“, פון נח פרילוצקי. 180 זייטען. שעה געדרוקט.

פרייז 85 קאפ.

פאָלאַ פרילוצקי (פאָלאַ ר.)

„ירושלם“ (מאמעל דער שוויטער)

א דראַמע אין 4 אקטען. פרייז 35 קאפ.

הויפטפערקויף: בוכהאַנדלונג פון א. ניטלין.

Ив. Базаръ № 1. Варшава, Налевки

הויפט-פערקויף
בוכהאנדלונג-פערלאג א. גיטלין, ווארשא, נאלעווקי,
איוואנאווסקי באזאר.

Книжн. магаз. Э. ГИТЛИНА, Варшава, Налевки,
Ивановскій Базаръ.

Księgarnia E. GITLINA, Warszawa, Nalewki, Iwanow. Bazar.